

Het ontbreekt de universiteiten niet aan kwaliteit, wel aan communicatie over die kwaliteit...

In het artikel "universitaire hitlijsten (Trends, 14 juni) merkt Peter Frans Anthonissen op dat de Vlaamse universiteiten te laag scoren in internationale rankings. Als één van de oorzaken verwijst hij hiervoor naar het feit dat de Vlaamse universiteiten bij hun rekruteringsbeleid nog teveel voor kwantiteit in plaats van voor kwaliteit kiezen. Hij is dan ook van mening dat de Vlaamse universiteiten naar het voorbeeld van Amerikaanse en Britse (top)universiteiten, een strengere toelatingspolitiek zouden moeten volgen en overeenkomstig ook hogere inschrijvingsgelden zouden moeten vragen.

In Vlaanderen kan dit vandaag echter niet omwille van decretale beperkingen waarmee de Vlaamse universiteiten worden geconfronteerd. Inschrijvingsgelden worden immers niet door de universiteiten zelf maar door de decreetgever bepaald. Ook een selectie aan de poort is vandaag decretaal niet mogelijk. Een uitzondering hierop is de opleiding geneeskunde waar er wel een toegangsexamen werd ingevoerd, evenwel enkel in Vlaanderen, niet in Wallonië. Bovendien is de vraag of hogere inschrijvingsgelden en een selectie aan de poort in Vlaanderen wel wenselijk zijn. De meningen daarover zijn in elk geval verdeeld. Trouwens: wereldwijd zijn er 17.000 universiteiten. Alle Vlaamse universiteiten zitten in de categorie van de 250 beste universiteiten en dit volgens de meest gebruikte universitaire rankings. Voor een kleine regio als de onze is dit allesbehalve slecht... Daarenboven mag men zich niet blindstaren op de internationale rankings zoals de THE-index, aangehaald door de auteur. Indien men bijvoorbeeld de publicatie-output als indicator voor de ranking zou nemen, dan staan de Vlaamse universiteiten in de absolute top 10, wereldwijd! Dit is eveneens het geval als men de overige prestaties zou normaliseren m.b.t. de beschikbare financiering. M.a.w., de Vlaamse universiteiten leveren ontegensprekelijk hoogstaand wetenschappelijk onderzoek af, ondanks een te beperkte financiering... Deze vaststelling mag ons echter niet aanzetten tot het rustig achteruit leunen in onze zetel. Ik geef de auteur daarom volledig gelijk wanneer hij stelt dat de onderlinge competitie tussen Vlaamse universiteiten om zo groot mogelijk te worden (kwantiteit) niet mag primeren op het streven naar excellentie (kwaliteit). Maar de oorzaak hiervan ligt niet bij de universiteiten zelf. Het is de overheid die ons ertoe verplicht via een outputfinanciering in een gesloten systeem; een systeem waar je enkel financieel kan groeien door je marktaandeel in onderwijs en onderzoek te verhogen ten koste van je concurrenten. De grote uitdaging voor de Vlaamse universiteiten ligt mijn inziens echter niet in de onderlinge competitie maar in de concurrentieslag met het buitenland. Vlaanderen zal zich als kenniseconomie pas kunnen ontwikkelen als we succesvol de concurrentie met buitenlandse universiteiten en onderzoeksinstellingen het hoofd kunnen bieden. Maar dan moeten de Vlaamse universiteiten wel kunnen beschikken over alle tools om dit daadwerkelijk te doen...

Vlaamse universiteiten kampen vandaag de dag met een aantal handicaps om die uitdaging voldoende te kunnen aangaan. Zo beschikken de Vlaamse universiteiten over onvoldoende autonomie en legt de Vlaamse decreetgever zeer strikte beperkingen op om Engelstalige opleidingen te organiseren. En dat is jammer want hiermee missen we een belangrijke troef om goede buitenlandse studenten aan te trekken en om ons internationaal te profileren.

Diezelfde taalbeperking speelt trouwens ook mee bij het aantrekken van buitenlandse toponderzoekers en -docenten wat heel stimulerend werkt voor de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek. Maar je kan van die mensen niet verwachten dat ze hier volledig in het Nederlands komen werken en doceren terwijl het Engels meer en meer de voertaal wordt in de wetenschappelijke wereld. De overheid neemt hiertoe waardevolle initiatieven, maar deze zijn in vergelijking met het buitenland te beperkt.

Topproffen aan boord houden is een andere heikel punt. Het is een feit dat excellente profen steeds vaker door buitenlandse universiteiten worden weggekaapt met het vooruitzicht op hogere salarissen, een betere omkadering, betere labo's en minder onderwijsbelasting. Het zijn net die elementen waar Vlaamse universiteiten nog te weinig speelruimte hebben omdat ze met een te beperkte overheidsfinanciering in een gesloten systeem moeten werken. Ook hier levert de overheid lovenswaardige inspanningen, maar deze zijn op zich ontoereikend om onze concurrentiekracht t.o.v. het buitenland te verhogen.

Terecht wijst Peter Frans Anthonissen dan ook op het belang van een goede alumniwerking. Als de Vlaamse universiteiten hun middelen niet via verhoogde inschrijvingsgelden bij de studenten halen en ook de overheid zelf niet met meer middelen over de brug komt, dan is complementariteit door fundraising via privé-gelden inderdaad een oplossing. Een goede alumniwerking is hiervoor cruciaal. Alle Vlaamse universiteiten hebben dat intussen ingezien en maken er dan ook ernstig werk van.

Slotbedenking: blijkbaar is onze universitaire kwaliteit onvoldoende bekend in de buitenwereld, evenals de maatregelen die we op het universitair beleidsvlak nemen. In die zin moet ik de auteur dankbaar zijn dat hij ons "wakker schudt". We zijn inderdaad aan de universiteiten meer bezig met goed onderwijs en goed onderzoek af te leveren dan met het hierover te communiceren...

Paul De Knop is rector van de Vrije Universiteit Brussel.

Juni 2012